

annademb.ad@gmail.com

Дембіцька А. М.

студентка 4 курсу ОПП «Економіка міста та урбаністика»
кафедри регіоналістики і туризму,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна

akvitka1803@gmail.com

Квітка А. Ю.

студентка 4 курсу ОПП «Економіка міста та урбаністика»
кафедри регіоналістики і туризму
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна

ol.shevchuk@ukr.net

Шевчук О. А.

доктор економічних наук, професор кафедри регіоналістики і туризму
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна

СМАРТ-ІНСТРУМЕНТИ ВІДНОВЛЕННЯ ПОСТРАЖДАЛИХ МІСТ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Анотація. Розглянуто застосування смарт-інструментів для забезпечення соціальної безбар'єрності. Висвітлено важливість забезпечення доступності середовища для маломобільних груп населення, а також варіанти використання технологій для покращення якості життя. Проведено аналіз різних смарт-інструментів, які можуть бути використані для покращення соціальної безбар'єрності. Також розглянуто роль держави, ОМС та громадських організацій у підтримці ініціатив, спрямованих на забезпечення соціальної безбар'єрності. Дослідження доводить, що використання смарт-інструментів є важливим кроком на шляху до забезпечення соціальної безбар'єрності. Ці технології можуть допомогти покращити доступність фізичного та інформаційного середовища для людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Ключові слова: смарт-інструменти, місто, відновлення постраждалих міст України, соціальна безбар'єрність.

В епоху технологічного прогресу та розумних інструментів, концепція соціальної доступності набуває все більшого значення. Соціальну доступність можна характеризувати здатністю людей отримувати доступ та брати участь у соціальних і культурних заходах без будь-яких бар'єрів. Ці бар'єри можуть включати фізичні, соціальні чи психологічні фактори.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, понад мільярд людей у всьому світі мають інвалідність у тій чи іншій формі [1]. У Європі й Америці це кожен п'ятий. І оскільки ці люди мають менші шанси знайти роботу, рівень бідності серед них вдвічі вищий за середній.

Тож, технології, які можуть допомогти людям з інвалідністю ефективніше проявляти себе на робочому місці, а також поліпшити якість життя, є необхідними.

Варто зазначити, що застосування смарт-інструментів при вирішенні питань соціальної безбар'єрності має і вагомий економічний сенс. За даними ООН[2], лише у Великій Британії, з 10 млн осіб з інвалідністю, 6,8 млн є особами працездатного віку, що становить п'яту частину всього працездатного населення. Підвищення рівня зайнятості людей з інвалідністю

сприяло б зростанню економіки на 13 мільярдів фунтів стерлінгів (27,1 мільярда доларів США) — це еквівалент шестимісячного економічного зростання.

Комунікація є одним із основних способів участі людей у соціальній та культурній діяльності [3]. Люди з порушеннями слуху та/або мовлення регулярно стикаються з проблемами участі в громадських заходах через комунікаційні бар'єри. Однак розумні інструменти, такі як програмне забезпечення для розпізнавання мови жестів, перетворення мовлення в текст та тексту в мовлення, зробили спілкування більш доступним для людей з порушеннями слуху чи мовлення. Також існує технологія, яка була розроблена для допомоги одночасно незрячим та глухим людям — тактильна абетка, літери в якій позначаються натисканнями і пощипуваннями різних частин долоні. За допомогою спеціальної рукавиці [4], ці рухи й торкання можна перетворити в електронні сигнали. Датчики у додатку відстежують рухи долоні, перетворюючи їх у комп'ютерний текст, а мікро-приводи транслюють літери назад на руку. Все це дасть змогу глухим незрячим людям користуватися комп'ютерами і смартфонами.

Популярним інструментом комунікації є служби відео-ретрансляції (VRS)[5]. Ця послуга дозволяє людям з порушеннями слуху спілкуватися з іншими за допомогою жестового перекладу. Постачальник VRS з'єднає абонента з перекладачем, який транслюватиме розмову між двома сторонами. Перекладач підпише повідомлення абоненту та перекладе його відповідь назад особі, яка чує.

Надзвичайно важливою є технологія вібросигналів і сповіщень: багато розумних домашніх пристроїв, таких як розумні дверні дзвінки та детектори диму, можна запрограмувати на надсилання сповіщень на смартфон або розумний годинник користувача вібрацією замість звукового сповіщення.

Мобільність є ще одним важливим аспектом соціальної доступності, що може бути вдосконалений за допомогою розумних технологій. Електричні інвалідні візки є досконалішими, ніж традиційні інвалідні візки, і керуються за допомогою джойстика або голосової команди. Екзоскелети — це натільні пристрої, які забезпечують підтримку нижніх кінцівок, дозволяючи людям з порушеннями опорно-рухового апарату ходити та стояти.

Окрім цих інструментів, існують також розумні навігаційні системи [6, 7], які можуть допомогти людям з інвалідністю орієнтуватися в навколишньому середовищі.

Інтелектуальні навігаційні системи використовують технологію GPS, щоб надавати покрокові вказівки та оновлювати інформацію про дорожній рух у реальному часі. Ці системи можна використовувати для планування маршрутів [8], які уникають сходів, вузьких доріжок та інших перешкод, що можуть бути складними для людей з порушеннями опорно-рухового апарату; або ж для відстеження переміщення людей з ментальними порушеннями задля попередження випадків зникнення безвісти.

Освіта та навчання є важливими компонентами соціальної доступності. Однак люди з інвалідністю часто стикаються з перешкодами в доступі до освіти та можливостей навчання. Розумні інструменти, такі як програмне забезпечення для перетворення мовлення в текст та тексту в мовлення, зробили навчання доступнішим для людей фізичними, сенсорними чи ментальними порушеннями. Електронні пристрої для читання надають людям доступ до широкого спектру книг та інших матеріалів у цифровому форматі, полегшуючи доступ до інформації.

Дозвілля є важливим аспектом соціальної та культурної діяльності. Люди з інвалідністю часто стикаються з перешкодами в доступі до розважальних заходів і продуктів, таких як концерти, фільми, музика та ігри. Однак розумні інструменти, такі як аудіоопис, субтитри та допоміжні технології, зробили розваги доступнішими для людей з інвалідністю.

Аудіоопис — це розповідь, яка описує візуальні елементи фільму чи телешоу, що полегшує людям із порушеннями зору стежити за сюжетом.

Субтитри — це текстове представлення аудіо у фільмі чи телешоу, що полегшує розуміння діалогу людьми з порушеннями слуху.

Роль держави та міської влади у впровадженні смарт-технологій для людей з інвалідністю є важливою для того, щоб ці технології були доступними, інклюзивними та ефективними [9]. Державні та міські органи влади можуть фінансувати розробку та впровадження інклюзивних розумних технологій. Це може включати фінансування досліджень і розробок, пілотних програм і повномасштабного впровадження. Крім того, може бути впроваджена певна політика та нормативно-правове регулювання, яке вимагає, аби розумні технології були інклюзивними. Наприклад, можуть створюватися вимоги до усіх нових технологій, аби вони відповідали певним стандартам доступності, або включати функції доступності в усі нові проекти громадської інфраструктури [10].

Державні та міські органи влади несуть пряму відповідальність за впровадження та підтримку розумних технологій для людей з інвалідністю. Це включає встановлення та підтримку фізичної інфраструктури, такої як доступні парко-місця або звукові сигнали на пішохідних переходах, а також розвиток і підтримку цифрової інфраструктури, такої як доступні веб-сайти або мобільні додатки. За ними також стоїть завдання налагодження партнерства з неурядовими громадськими організаціями та бізнесом задля розробки та впровадження розумних технологій для людей з інвалідністю. Громадські організації можуть надавати експертизу та підтримку, а також представляти потреби та побажання людей з інвалідністю; бізнес — розробляти та реалізувати відповідні ініціативи.

Проведене опитування серед громадян України засвідчило недостатню доступність для усіх верств населення. Жоден респондент не відповів, що однозначно вважає, що всі групи населення мають однаковий доступ до е-послуг, користування транспортом, розумним середовищем тощо. 33 % респондентів, які проживають у Києві, вважають, що однозначно існує нерівність у доступності та забезпеченості. Для інших міст цей показник сягає 53 % [11].

Проте, деякі міста вже роблять кроки до підвищення рівня інклюзивності. В Харкові розробили інклюзивний аудіогід. Завдяки проєкту люди з вадами зору можуть долучитися до мистецтва. У Харківському художньому музеї [12] за допомогою аудіогіда можна відвідати виставки картин українських та західноєвропейських митців. Окрім цього велика кількість українських компаній розробляють доступні веб-сайти для людей з вадами. Наприклад, на веб-сайті КМДА [13] доступною є версія для людей з вадами зору.

Незважаючи на переваги розумних інструментів у досягненні соціальної доступності, все ще існують перешкоди для їх використання. Одною із значних перешкод є вартість придбання та обслуговування розумних інструментів. Багато людей з інвалідністю походять із сімей із низькими доходами, і вартість технологічних інструментів для них може бути непомірно високою. Наприклад, моторизований інвалідний візок може коштувати тисячі доларів, що робить його недоступним для багатьох людей з порушеннями рухової функції.

Іншою перешкодою є відсутність функцій доступності в стандартних технологіях. Хоча існують міжнародні рекомендації щодо забезпечення інклюзивності інтернет-ресурсів [14], і вагома частка основних пристроїв і програмного забезпечення мають функції доступності, таких функцій може бути недостатньо для повного задоволення потреб людей з інвалідністю. Крім того, деякі розробники можуть взагалі не враховувати доступність у своїх проєктах.

Розумні технології часто залежать від збору та обміну даними, що може викликати у користувачів проблеми з конфіденційністю та безпекою. Деякі люди можуть не бажати використовувати смарт-технології через побоювання щодо витоку даних або несанкціонованого доступу до особистої інформації.

Розумні інструменти зробили значний внесок у досягнення соціальної доступності, причому розвиток цих технологій має сприятливий вплив не лише на людей з інвалідністю та людей похилого віку, але й на ширше суспільство. Спілкування, мобільність, навчання, дозвілля та соціальна взаємодія є важливими аспектами соціальної доступності, і можуть за-

безпечуватися за допомогою розумних інструментів. Однак все ще існують перешкоди для використання інтелектуальних інструментів, такі як висока вартість та аспекти конфіденційності. Аби досягти повної соціальної доступності, необхідно більше інвестицій у розробку доступних розумних інструментів, які відповідають сучасним стандартам. Крім того, для розробників украй важливо враховувати принципи інклюзивності у своїх проєктах, аби гарантувати, що їхні продукти доступні кожному.

Література

1. Disability. World Health Organisation. https://www.who.int/health-topics/disability#tab=tab_1 (доступ: 17.03.2023)
2. Disability and Employment. Fact Sheet 1. United Nations Department of Economic and Social Affairs. <https://www.un.org/development/desa/disabilities/resources/factsheet-on-persons-with-disabilities/disability-and-employment.html> (доступ: 17.03.2023)
3. Є. Бистрицький, Р. Зимовець, С. Пролеєв. Комунікація і культура в глобальному світі. Дух і Літера, 2020, с. 395–409.
4. Caporusso N., Perrone G. A comparative study of the learning curve of a novel interface for the deafblind: Implications for educational environments. 2020, p. 115-122.
5. Lee R. G. «Role-space in VRS and VRI.» Linking up with video, perspectives on interpreting practice and research: Benjamins Translation Library 149, 2020, p. 107-125.
6. A. Devi, M. Julie Therese, R. Sankar Ganesh. Smart navigation guidance system for visually challenged people. 2020 International Conference on Smart Electronics and Communication (ICOSEC), 2020.
7. B. Ruth, T. Brannelly, P. Topo. Using gps technologies with people with dementia: a synthesising review and recommendations for future practice. Tidsskrift for omsorgsforskning 5.3, 2019, p. 84-98.
8. Streetco App. <https://street-co.com/en/> (доступ: 17.03.2023)
9. Kolotouchkina, O., Barroso, C. L., & Sánchez, J. L. M., Smart cities, the digital divide, and people with disabilities, journal «Cities», 2022.
10. de Oliveira Neto, João Soares. Inclusive Smart Cities: theory and tools to improve the experience of people with disabilities in urban spaces, Inclusive Smart Cities, 2018.
11. Дія. Безбар'єрність, <https://diia.gov.ua/barrierfree/uk/> (доступ: 17.03.2023).
12. Побачити на слух: інклюзивний аудіогід допомагає незрячим відвідувати музей Харкова — як це працює, <https://www.5.ua/suspilstvo/pobachyty-na-slukh-inkliuzyvnyi-audiohid-dopomahaie-liudiam-iz-vadamy-zoru-vidvidaty-muzei-kharkova-iak-tse-pratsiuie-201665.html> (доступ: 17.03.2023).
13. КМДА. Офіційний ресурс, <https://kyivcity.gov.ua> (доступ: 17.03.2023).
14. Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0. World Wide Web Consortium (W3C), <https://www.w3.org/TR/WCAG20/> (доступ: 17.03.2023).

lina_dyrda57@ukr.net

Дирда А. М.

здобувачка вищої освіти факультету фінансів та цифрових технологій

Науковий керівник: Вергелюк Ю. Ю.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків та технологій

Державний податковий університет, Україна

ПРОБЛЕМАТИКА БАНКІВСЬКОГО ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. Авторами було досліджено ключові проблемні аспекти банківського іпотечного кредитування в умовах військового стану. Зроблено порівняльну характеристику державних іпотечних програм та надані рекомендації для усунення наявних проблем з перспективою успішного розвитку.

Ключові слова: іпотека, банківські послуги, кредитування, банківська система, іпотечна програма.